

Utbildningspolitiskt program 2011

Ämnespolitiskt program antaget av Centerstudenters förbundsstämma 21-21 maj 2011, Örebro.

Programmet redogör för Centerstudenters syn på den högre utbildningen och hur den bör fungera i Sverige, synen på svenska studenters situation samt synen på den svenska utbildningens roll i världen.

Vår grundsyn på utbildning

Målet med våra idéer är att uppnå alla människors frihet. Det handlar om friheten att bestämma över sitt liv och sin framtid. Att var och en ges möjligheten att förverkliga de drömmar man bär på.

5

För att uppnå vårt mål krävs en utbildning anpassat efter individens förutsättningar. Oavsett vem man är eller var man bor skall man ges möjligheten till en kvalitativ utbildning.

10 Utbildning kan sägas bestå av två delar. Dels konkreta kunskaper som vi använder i yrkeslivet, dels bildningen som handlar om en generell kunskapsyn och förståelsen för våra kunskaper och den roll de spelar i samhället.

15 Kvalitet och tillgänglighet skall också vara ledord för den svenska utbildningspolitiken. Med kvalitet menas att den högre utbildningen ska vara forskningsbaserad och hålla i den internationella konkurrensen. Med tillgänglighet menar vi att alla ska ha samma möjligheter att studera vid högskolor och universitet och att den högre utbildningen därmed även fortsättningsvis ska vara avgiftsfri.

Kvalitet i utbildningen

20 Dagens resursfördelningssystem bygger på att resurser ska tilldelas grundutbildning och avancerad utbildning på grundval av antal helårsstudenter och helårsprestationer, samt genom kvalitetsutvärderingar av utbildningens resultat. Ersättningen är olika beroende på ämnesområde, det vill säga att samhällsvetare och medicinare tilldelas olika stor ersättning. Ett takbelopp finns för hur mycket varje lärosäte kan få i ersättning genom systemet. Resurser fördelas även på grundval av kvalitetsutvärderingar av utbildningens resultat. Resultatet mäts i studenternas självständiga arbeten, 25 universitetens och högskolornas självvärderingar i kombination av platsbesök samt enkätsvar från alumnistudenter. Fokus läggs alltså på resultaten mindre än processen.

30 Centerstudenter ser väldigt positivt på att kvalitet ska ligga till grund för resursfördelningen. Det är orimligt att ha ett system där resurser tilldelas endast beroende på hur många studenter som läser vid utbildningen och som examineras. Detta leder till en situation där kvaliteten i utbildningen missgynnas till förmån för att sträva efter att locka så många studenter som möjligt och examinera så många som möjligt

35 För att kunna mäta kvalitet behövs ett antal variabler. Centerstudenter anser att en viktig del för att mäta kvaliteten på utbildningen är hur samverkan mellan universitet och näringsliv samt offentlig sektor ser ut.

Denna samverkan är oerhört viktig för studenterna i valet av studieriktningar, kontakter med arbetsmarknaden samt för verklighetsanknytningen till utbildningen. Vi efterfrågar också ett större fokus på anställningsbarheten som grund för kvalitet. Det ska framgå klart och tydligt hur många studenter som efter avslutad examen har ett kvalificerat arbete och hur lång tid efter examen de fick det. Denna statistik kan även utgöra viktig information till kommande studenter vid val av utbildning samt universitet. Vi vill bryta det system som idag uppmuntrar lärosätena att ta in så många elever som möjligt till utbildningarna, dessa kvantitativa mål missgynnar kvaliteten i stort. Vi ser att grundutbildningarna har mindre lärarledd tid och mer självstudier vilket missgynnar många studenter. Vi vill bryta det system som idag uppmuntrar lärosätena att ta in så många elever som möjligt till utbildningarna, dessa kvantitativa mål missgynnar kvaliteten i stort. Vi anser att alumnistudenter samt studenter som studerar vid utbildningarna utgör en viktig resurs för att ta reda på hur säga hur utbildningen förhåller sig rent kvalitetsmässigt.

Vi vill därför att:

- Resurser ska tilldelas till den högre utbildningen med kvalitet som grundurval.
- Vad som ska anses vara kvalitet ska avgöras genom bedömning av:
 - hur anställningsbarheten ser ut efter utbildningen
 - hur stor andel lärarledd tid utbildningen har
 - hur kopplingen mellan utbildningen och näringslivet ser ut
 - enkätsvar från studenter och alumnistudenter

Idag annonseras mängder av utbildningar ut för blivande studenter, många lovar diplomatjobb och internationella chefstjänster. Det är ett resultat av det resurserna fördelas efter antalet examinerade studenter. Alla som söker till en utbildning har rätt att veta både vilken kvalitet den håller samt vilka typer av arbeten den leder till. I både England och Finland har det införts föredömliga system för uppföljning av utexaminerade studenter. Där har det inrättats karriärcentrum vid varje lärosäte som har till uppgift presentera vad före detta studenter arbetar, vad de tjänar, vilken position de har samt efter hur lång tid de fick sitt första kvalificerade arbete. Samma system måste införas i Sverige för att säkerställa studenternas val av utbildning. Det är även av vikt att de blivande studenterna får veta hur stor andel lärarledd tid varje utbildning har.

Vi vill därför att:

- Varje lärosäte ska inrätta ett karriärcentrum som bland annat har till uppgift att följa upp utexaminerade studenter och deras karriärer.

70

75 För att undvika att lärosäten utformar program som inte har någon anknytning till den nuvarande eller kommande arbetsmarknaden vill vi att experter, näringsliv och offentlig sektor ska delta vid utformningen genom att inrätta arbetsmarknadsråd vid varje lärosäte. Dessa råd har till uppgift att analysera arbetsmarknadens behov och utveckling och utifrån detta delta i utformningen av universitets- och högskoleprogram.

Vi vill därför att:

- 80 • Varje lärosäte inrättar ett arbetsmarknadsråd som deltar i utformningen av nya universitets- och högskoleprogram.

Utbildningarna är till för att studenterna ska utvecklas och lära för livet. Därför är det viktigt att studenterna får konstruktiv kritik på alla examinerande moment. Det krävs för att studenterna ska kunna utvecklas och förbättra sina prestationer inför kommande examinationer. För att studenterna ska veta innehållet i kurserna de väljer ska det vara ett krav att det framgår i varje kursplan vilka ämnen som 85 examineras, på vilket sätt samt hur stor del av kursen varje ämne utgör.

Vi vill därför att:

- 90 • Examinator ska ange vad som är poänggivande vid rättning av tentamen och uppgifter. Examinator ska även vid förfrågan från student ange vad som saknas vid uteblivna poäng.
- Det i varje kursplan framgår vilka ämnen som examineras, på vilket sätt och hur stor del av kursen varje ämne utgör.

Studenters ekonomi

95 Studenters ekonomi är ofta ett ämne för debatt, studiemedelnivån har endast höjts marginellt under de senaste 10 åren och inte följt samma takt som KPI. Studier ska ses som en investering för framtiden, inte som ett alternativ till arbetslöshet för de som varken har arbete eller A-kassa. Vi ser att det studiebidrag som idag föreligger inte behöver höjas nämnvärt, däremot borde studenter ha möjlighet att låna mer pengar om de så vill. CSN har idag monopol på utlåning av studielån, något som vi sett har lett till långa 100 handläggningstider, brist på effektivitet och brist på flexibilitet för studenterna. Genom att låta privata aktörer konkurrera på marknaden skulle studenterna både få större frihet i att välja långivare och bättre service. Självklart ska staten gå in som garant för studielånen upp till det belopp som beslutas av den samma. Dessutom skulle de privata långivarna ges möjlighet att både ge högre lån än den statliga garanten och låna under en längre tidsperiod. Ett sådant system skulle även genom marknadens

105 mekanismer innebära att de utbildningar som efterfrågas på arbetsmarknaden premieras av de privata långivarna.

Idag finns det ett fribelopp, ett tak för hur mycket studenter får tjäna utan att riskera att förlora hela eller delar av studiemedlet. Detta leder till att många studenter som vill och har möjlighet att jobba extra under terminerna och under sommaren måste begränsa detta. Det kan aldrig finnas värde i att begränsa människor som vill arbeta och tjäna sina egna pengar. För det första är det en viktig inkomstkälla för många studenter, i och med att studiemedlet inte alltid räcker till. För det andra är det viktigt att studenter under studietiden kommer i kontakt med arbetslivet. Att dock ge bidrag till människor som klarar sig utan det ligger inte i linje med vår politik.

115

Vi vill därför att:

- CSN ska avskaffas
- Staten går in som garant då studenter lånar av privata banker för att finansiera sitt uppehälle under studier. Bankerna som får dessa garantier måste åta sig alla studenter som vill låna
- fribeloppet tas bort för studielånet men behålls för studiebidraget

120

Studenter är en grupp som tyvärr ofta hamnar mellan stolarna i välfärdssystemen. Då en student blir sjuk finns det idag ingen möjlighet att till exempel sjukskriva sig på deltid, då en student tar examen och hamnar i arbetslöshet har inte studierna varit grund för A-kassa. Vi vill se ett system för trygghet och välfärd som inte utgår från förvärvsarbetande. Vi vill ha ett system för trygghet vid sjukdom, arbetslöshet, skada och ålderdom som gäller lika för alla oavsett om du är företagare, student eller arbetar.

125

Vi vill därför att:

- ett grundtrygghetssystem införs i Sverige

130 Studier är en investering för framtiden som ska löna sig. Idag straffas utbildning och ansträngning i form av värnskatten. Vi vill ha ett rättvist skattesystem.

Vi vill därför att:

- platt skatt införs genom att den statliga inkomstskatten inklusive värnskatten tas bort.

135

Centerstudenter ser att det är värdefullt för både individer och samhälle att studiebidrag ges till studenter. Vi ser dock att med ett platskattsystem och en friare lönebildning kan studiebidraget i framtiden fasas ut.

140 Ett av de största problem för studenters ekonomi är de ofta höga hyrorna, särskilt i storstäderna. Tillsammans med höga hyror på de bostäder som står till förfogande råder också stor bostadsbrist i många studentstäder. Ett exempel är att i Göteborg går det nästan fem studenter per studentlägenhet.

145 Det är de många och stelbenta reglerna för bostadsmarknaden och bostadsbyggandet som leder till både höga hyror och bostadsbrist. I Sverige har vi både komplexa regelverk för att få bygga i Plan- och bygglagen och detaljerade tillgänglighetskrav i Boverkets byggregler. Detta tillsammans med höga skatter på både byggnation och boende gör att det inte byggs bostäder för att möta den stora efterfrågan. Tillsammans med hyresregleringen leder de samlade regelverken till att vi har helt enkelt ett totalt snedvriden hyresmarknad i Sverige. Det finns en stor efterfrågan på små, enkla och billiga hyreslägenheter men utbudet är inte i närheten av att möta efterfrågan.

150

Vi behöver en liberal bostadspolitik i Sverige med bland annat lägre skatter, enklare regler och marknadshyror för att öka utbudet av hyresbostäder och pressa priserna. Tyvärr räcker inte dessa åtgärder för att möta den akuta bostadsbristen. Centerstudenter vill därför skattebefria privatpersoners uthyrning av hela eller delar av privatbostäder.

155

Vi vill därför att:

- marknadshyror införs
- skatte- och regellättnader införs för bostadsbyggande
- privatpersoners uthyrning av hela eller delar av privatbostäder skattebefrias

160

Terminssystem, praktik och entreprenörskap

165 Idag vandrar många unga människor in på universitet och högskolor med drömmar, idéer och framtidshoppningar. Detta måste tas tillvara på. Den analytiska förmåga som studenter tränar upp under utbildningen måste ses till att också omvandlas till kreativitet och entreprenörskap. Vissa lärosäten har lagt in entreprenörskap som egna kurser och program. I vår värld är entreprenörskap ingen akademisk disciplin som ska särskiljas från andra. Entreprenörskap ska genomsyra alla utbildningar, från teknisk fysik till lärarprogrammet och musikhögskolan. Efter avslutad examen ska det vara lika självklart att starta eget företag som att ta en anställning. Vi eftersträvar ett samhälle där företagande och entreprenörskap är lika självklart inom alla yrkeskategorier. Sjuksköterskor, lärare, samhällsvetare, 170 jurister och humanister ska alla ges förutsättningar och uppmuntran att vara företagare.

Som redan diskuterats har många studenter idag det svårt att få ekonomin att gå ihop, speciellt sommaren är ett stort problem för många. Har man som student ett välbetalt sommarjobb risker man att förlora sitt studiemedel under terminen. Har man som student å andra sidan inget jobb finns ingen trygghet alls under sommarmånaderna. Vi förslår därför lärosätena själva skall få möjligheten att välja vilket terminssystem de skall ha, tvåterminssystem, treterminssystem eller något annat eftersom det är långt ifrån självklart att ett specifikt system är bättre än något annat, i alla lägen och för alla. Därför verkar det lämpligt att lärosätena själva får avgöra hur de vill lägga upp sin utbildning, och att studenter får söka sig till universitet och högskolor som använder sig av ett system som studenterna finner acceptabelt. På så vis skapas också en mångfald av system som tillåts konkurrera mot varandra.

Vi vill därför att:

- entreprenörskap ska genomsyra den högre utbildningen
- lärosätena själva skall få möjligheten att välja vilket terminssystem de skall ha
- platsgarantin som gäller för studenter som studerar på program ska gälla, så långt det är möjligt, för de studenter som väljer att endast läsa under två terminer per år
- praktik och samverkan mellan näringsliv och högskola främjas.

Internationellt utbyte

Bildningsresor kan spåras tillbaka till 1600-talet då den unga adeln och välbärgade medborgare reste runt i Europa för att ta nya intryck av andra länder. Bildningsresan var delvis avsedd för att fördjupa den språkliga förståelsen men också för att ta intryck av andra kulturer.

Idag lever vi i en globaliserad värld och bildningsresorna görs över hela världen. Genom Bologna processen finns möjligheten att smidigt utföra delar av sina studier vid olika universitet och högskolor över hela Europa, även utanför de traditionella utbytesprogrammen. I Centerstudenter ser vi det som en naturlig process att den högre utbildningen blir allt mer global och därför skulle vi vilja se att en global bologna process påbörjas.

Det internationella utbytet i högskole- och universitetsvärlden är viktigt och värdefullt. Det gäller både svenska studenter som reser utomlands för utbytesstudier eller självständiga studier och de utländska studenter som kommer till våra svenska universitet och högskolor för att studera. Svenska studenter är bland de sämsta i Europa att söka sig till utlandsstudier vilket vi ser som väldigt olyckligt. Att studera utomlands ger både större perspektiv på studierna samt personlig utveckling. Högskolor och universitet bör arbeta mer aktivt att marknadsföra de utbytesprogram som finns tillgängliga för studenterna. Det samma gäller för utländska studenter som studerar i Sverige, de ger en större bredd och ett större

perspektiv på de svenska utbildningarna. Centerstudenter vill därför att studenter från tredje land ska vara avgiftsfria i Sverige.

210 **Vi vill därför att:**

- lärosätena verkar för att öka andelen studenter som studerar utomlands
- lärosätena verkar för ökat utbyte med universitet i världen
- studier för alla utländska studenter är avgiftsfria i Sverige